

การศึกษากระบวนการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ

A Study of the Preparation Process for the Invention of Baisrisukwan to Participate in the National Career Skills Competition

อัศรพล ไวเชียงคำ¹ กาญจนา เฟื่องศรี² และอิทธิพล อเนกธนทรัพย์³
Akkarapol Waichiangkha¹ Kanchana Fuangsri² and Ittipon Anekthanasup³

¹⁻³ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ โรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี
Bachelor of Arts, School of Culinary Arts, Suan Dusit University Suphanburi Campus

¹ Corresponding Author: E-mail: ittipon_ane@dusit.ac.th

Received: 22 ธ.ค. 65 Revised: 3 ก.พ. 66 Accepted: 15 มี.ค. 66

DOI: 10.14416/j.ted.2025.06.012

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ และ 2) ศึกษาแนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ ให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญทอง ลำดับที่ 1-10 การแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 128 ราย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมให้ความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขันและน้อยที่สุดคือ ด้านงบประมาณ และ 2) แนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 2.1) ด้านการวางแผนงานและการบริหารบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนการบริหารด้วยการจัดตั้งโครงการเพื่อสนับสนุนการแข่งขันในแต่ละปี 2.2) ด้านงบประมาณ ควรจะเป็นงบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรในรูปแบบของโครงการ 2.3) ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขันควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขัน 2.4) ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ควรกำหนดตารางเวลาในการฝึกซ้อมในแต่ละวันอย่างชัดเจน และ 2.5) ด้านการประเมินผลงาน ควรพิจารณาความประณีตของชิ้นงานที่เกิดจากการฝึกซ้อมและทำซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญและพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ

คำสำคัญ: กระบวนการเตรียมการ บายศรีสู่ขวัญ การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ การแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพ ระดับชาติ

Abstract

The research study objectives to: 1) study the factors affecting the success of preparing the invention of Baisrisukwan.to participate in the national career skills competition, and 2) to study methods for preparing the invention of the Baisrisukwan event to be successful in participating in the national career skills competition. The sample is A group of 128 teachers who practiced schools who received gold medals for 1st-10th place in the invention of Baisrisukwan Competition, Mathayom 4-Mathayom 6, the 70th Student Arts and Crafts Fair, Academic Year 2022, by using a questionnaire. and interview form as a research tool Statistics used in data analysis were mean, standard deviation. and content analysis.

The results of the research were as follows: 1) The group of practicing teachers commented on the factors affecting the success in preparing the invention of Baisrisukwan. To participate in the national career skills competition Overall, it was at the highest level. When considering each aspect in descending order, it was found that the aspect that most affected success was Process of invention, followed by operation for preparation of the competition. and the least is the budget side and 2) Guidelines for preparing the Baisrisukwan invention to be successful in participating in the national career skills competition consist of 5 aspects as follows: 2.1) Planning and personnel management School administrators should make an administrative plan by establishing a project to support the competition each year. 2.2) The budget should be the budget allocated by the school in the form of a project. 2.3) The operation to prepare for the competition. There should be public relations to invite students to participate in the competition. 2.4) Invention work process should clearly set a schedule for each day of practice ,and 2.5) performance evaluation Should consider the workmanship of the work that comes from practice and repetition until it becomes expertise. and consider the details About the invention of Baisrisukwan.

Keywords: Preparation Process, Baisrisukwan, The Invention of Baisrisukwan, Occupational Skills Competition, The National.

1. บทนำ

พิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทยที่เกิดขึ้นมีสาเหตุหลายประการที่ทำให้เกิดความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและอิทธิพลทางศาสนา ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางด้านศาสนาค่อนข้างสูงอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านสังคมไทยที่บรรพบุรุษได้สั่งสมพัฒนา สร้างสรรค์และสืบเนื่องต่อกันมา ความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นมรดกให้อนุชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบำรุงขวัญ สร้างกำลังใจให้ชาวไทยได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นคุณค่าทางสังคม ซึ่งในการดำเนินชีวิตแต่ละท้องถิ่นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อม ความคิดและความเชื่อของบุคคลแต่ละท้องถิ่น คนไทยส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมที่มีแต่เดิมนั้น เราจะเห็นว่าคนไทยมีพิธีกรรม

ในช่วงสำคัญของชีวิตตั้งแต่เกิดโดยพฤติกรรมการแสดงออกของประชาชนในชุมชนแต่ละชุมชน บ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและเป็นการดำรงชีวิตตามบทบาทหน้าที่ตามความรับผิดชอบ แต่สิ่งหนึ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ดูเหมือนที่ขาดไปไม่ได้ คือ พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ [1]

“บายศรี” เป็นของสูงที่มีค่าของคนไทย ตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่เกิดจะจัดทำขวัญ ซึ่งจะต้องมีบายศรีเป็นองค์ประกอบสำคัญในพิธี นอกจากนั้นแล้ว “บาย” ภาษาเขมร แปลว่า ข้าวสุก ภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับต้องหรือสัมผัส “ศรี” เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤตตรงกับภาษาบาลี ว่า “สิริ” แปลว่า มิ่งขวัญคำว่า “บายศรี” จึงแปลว่า ข้าวขวัญหรือสิ่งที่นำสัมผัสกับความดีงาม บายศรีตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า “ข้าวอันเป็นสิริ” ขวัญข้าวหรือ

ภาษาในเครื่องสังเวยในโบราณ มีการเรียกพิธีสู่ขวัญว่า “บาศรี” เหตุที่เรียกว่า “บาศรี” เนื่องจากเป็นพิธีสำหรับ บุคคลชั้นเจ้านายผู้ใหญ่เท่านั้น จึงมีคำว่า “บา” อยู่ด้วย “บา” ในภาษาโบราณอีสานใช้เป็นคำนำหน้าเพื่อใช้เรียกเจ้านาย เช่น “บาท้าว” “บาบ่าว” “บาศราญ” เป็นต้น ส่วนคำว่า “ศรี” หมายถึง ผู้หญิงและสิ่งที่เป็นสิริมงคล “บาศรี” จึงหมายถึง การทำพิธีที่เป็นสิริมงคลนั่นเอง แต่ปัจจุบันนี้ คำว่า “บาศรี” ไม่ค่อยนิยมเรียกกันแล้ว มักนิยมเรียกว่า “บายศรี” เป็นส่วนมาก [2]

“งานบายศรี” เป็นงานด้านการประดิษฐ์ได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยีที่กำหนดสาระที่เป็นความรู้ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ งานประดิษฐ์เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานด้านการประดิษฐ์และเทคโนโลยี เน้นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระงานประดิษฐ์ เนื่องจากในหลายปีก่อนการทำพานบายศรียังไม่ได้ถูกพัฒนา ซึ่งมีแบบคล้ายขันห้าโดยจะใช้ขันแทนพาน ยังคงใช้มีดเย็บแทนการใช้เครื่องเย็บกระดาษเย็บ แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป พานบายศรีได้ถูกนำมาปรับปรุงให้มีลักษณะสวยงาม เหมาะสมและกลมกลืนกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งงานฝีมือต่าง ๆ ได้บ่งบอกถึงความเป็นไทยและประเพณีอันดีงาม มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ทักษะพื้นฐานที่เข้มแข็ง พร้อมต่อการประกอบอาชีพเพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต รู้จักอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รักและภาคภูมิใจท้องถิ่นของตน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการเรียนรู้กับเรื่องราวชีวิตและวิถีความเป็นไปของท้องถิ่น สังคมในระดับภูมิภาคและระดับชาติ

ในสังคมปัจจุบันกำลังประสบสภาวะการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความเจริญทางวัตถุ การอุตสาหกรรมเจริญก้าวหน้า มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เกิดการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาอย่างไม่มีพรมแดนปิดกั้น รวมทั้งระบบด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมโลก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อพิธีกรรมของชาวไทยไม่น้อย ซึ่งรวมถึงการทำบายศรีด้วย

จะเห็นงานบายศรีกำลังประสบกับปัญหาความยุ่งยาก โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยได้พบหรือสัมผัสกับบายศรีมากนัก มองว่าเป็นงานที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ เฉพาะด้าน ตลอดจนถึงขั้นตอนการจัดทำพานบายศรีเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน คนที่สืบทอดฝีมือการจัดทำพานบายศรี ยิ่งนับวันน้อยลง และอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลา [3] ทั้ง ๆ ที่งานประดิษฐ์บายศรีเป็นศิลปะประจำชาติที่มีมาช้านาน ควรค่าที่คนไทยจะช่วยกันอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป [4]

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านการประดิษฐ์งานบายศรี ได้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ ให้ได้รับรางวัลระดับเหรียญทองในการแข่งขันระดับชาติ ทั้งในเรื่องของการประดิษฐ์ผลงานให้มีความสวยงาม การจัดเตรียมวัสดุให้พอดีกับการประดิษฐ์ผลงาน รวมทั้งคัดเลือกนักเรียน ครูฝึกซ้อม แผนการฝึกซ้อม ตลอดจนถึงศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารจัดการการประดิษฐ์บายศรีของโรงเรียนมัธยมศึกษา (ม.4-ม.5) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงต้องมีการวิเคราะห์หาสาเหตุต่าง ๆ อย่างตรงประเด็น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาศักยภาพแก่วงการประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญให้มีมาตรฐานเดียวกันในระดับชาติ และข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนที่มีความสนใจที่จะส่งการประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญเข้าร่วมแข่งขันในระดับชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านการวางแผนและการบริหารบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมแข่งขัน ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์และด้านการประเมินผลงาน ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ อยู่ในระดับมากขึ้นไปและระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 3.51 ขึ้นไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ฝึกซ้อมของโรงเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ประกอบด้วย ภาคเหนือ จำนวน 31 โรงเรียน ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 48 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 58 โรงเรียน และภาคใต้ จำนวน 18 โรงเรียน ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 รวมจำนวนทั้งสิ้น 600 คน [5]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญทอง ลำดับที่ 1-10 การแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ทีมละ 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 120 คน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีบางรายที่ยินดีให้ข้อมูลอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครูผู้ฝึกซ้อมโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ทีมละ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ เป็นแบบปลายปิด (Close-Ended Question) ซึ่งประกอบด้วยคำตอบย่อยที่แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยใช้มาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale)

2) ตอนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) แนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaires)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการสอบถามข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ โดยผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามจำนวนที่กำหนดไว้และนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ แปรผลสรุปผลและรายงานผลการวิจัย

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อค้นหาแนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง จัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย จากนั้นจึงทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ให้เกิดแนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติต่อไป

5. ผลการวิจัย

จัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขัน

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ ทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผนงานและการบริหารบุคลากร			
1.1 มีการกำหนดนโยบายในการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ	4.65	0.617	มากที่สุด
1.2 มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานในแต่ละด้าน	4.73	0.518	มากที่สุด
1.3 มีการวางแผนการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ	4.64	0.619	มากที่สุด
1.4 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดเกณฑ์ กติกาในการให้คะแนน	4.12	1.245	มาก
1.5 มีการคัดเลือกคณะผู้ฝึกสอนที่มีคุณสมบัติตามกำหนด	4.41	0.948	มาก
1.6 มีการคัดเลือกความสามารถของนักเรียนเพื่อประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ	4.53	1.012	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.51	0.619	มากที่สุด
2. ด้านงบประมาณ			
2.1 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเตรียมการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ	4.37	0.798	มาก
2.2 มีการวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ	4.30	0.866	มาก
2.3 มีการนำงบประมาณที่ได้รับมาจัดสรรบริหารจัดการให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโรงเรียน	4.46	0.777	มาก
2.4 มีการจัดทำรายงานสถานะทางการเงินที่ถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง	4.72	0.453	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.46	0.577	มาก
3. ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขัน			
3.1 มีการมอบหมายงานให้กับผู้ดำเนินกิจกรรมในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ	4.75	0.523	มากที่สุด
3.2 มีการติดตามผลและควบคุมการดำเนินการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ	4.68	0.467	มากที่สุด
3.3 มีอาคารและสถานที่ที่มีความพร้อมเพื่อใช้ในการฝึกซ้อม	4.42	0.827	มาก

บทควาณวิจัย

การศึกษาระบบการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขัน			
3.4 มีการเชิญวิทยากรพิเศษภายนอกเข้ามาช่วยเหลือในการฝึกซ้อม	4.22	1.109	มาก
3.5 มีวิธีการแบ่งหน้าที่ในการฝึกซ้อม	4.73	0.518	มากที่สุด
3.6 มีการคัดเลือกรูปแบบงานบายศรีสู่ขวัญที่จะใช้เข้าร่วมแข่งขัน	4.70	0.544	มากที่สุด
3.7 มีกระบวนการฝึกซ้อมอย่างเป็นขั้นตอน	4.78	0.488	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.477	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์			
4.1 มีกระบวนการฝึกซ้อมอย่างเป็นขั้นตอนและผลงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	4.51	0.686	มากที่สุด
4.2 มีการกำหนดให้ทำงานเป็นทีม โดยแบ่งงานตามความสามารถ/ความถนัด	4.78	0.414	มากที่สุด
4.3 มีการกำหนดทักษะการปฏิบัติงานบายศรีสู่ขวัญ	4.68	0.534	มากที่สุด
4.4 มีการกำหนดการให้ใช้วัสดุอย่างประหยัดและคุ้มค่า	4.64	0.619	มากที่สุด
4.5 มีการกำหนดให้ใช้และการเก็บอุปกรณ์และความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงาน	4.72	0.597	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.66	0.500	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผลงาน			
5.1 ผลงานมีความประณีต คงทน สวยงาม/สุนทรียศาสตร์ในงานใบตอง	4.60	0.726	มากที่สุด
5.2 ผลงานมีรูปทรง ขนาดเหมาะสมตามองค์ประกอบศิลปะ	4.63	0.621	มากที่สุด
5.3 ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ มีเอกลักษณ์งานศิลป์	4.46	0.777	มาก
5.4 ผลงานมีประโยชน์ในการใช้งานและปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัย	4.56	0.754	มากที่สุด
5.5 ผลงานสามารถประยุกต์ไปสู่อาชีพได้	4.70	0.544	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.610	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.56	0.478	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมโรงเรียนที่ได้รับรางวัลเหรียญทอง ลำดับที่ 1-10 การแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ให้ความเห็นว่างานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงาน

อาชีพระดับชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขัน และน้อยที่สุดคือ ด้านงบประมาณ

5.2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มครูผู้ฝึกซ้อมโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันประดิษฐ์บายศรีสู่ขวัญ ม.4-ม.6 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ภาคเหนือภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565 ที่มีละ 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 8 คน โดยนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผนงานและการบริหารบุคลากร จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นพ้องต้องกันไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางการวางแผนงานและการบริหารบุคลากรสำหรับการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนการบริหาร ด้วยการจัดตั้งโครงการเพื่อสนับสนุนการแข่งขันในแต่ละปี จากนั้นควรวางแผนการฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันประมาณ 1-3 เดือน โดยฝึกซ้อมในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งในแต่ละวันควรจัดทำเป็นตารางว่าจะฝึกซ้อมอะไรบ้าง ในกรณีใกล้วันแข่งขันควรกำหนดวันซ้อมเป็นวันปกติ จันทร์-ศุกร์ เพิ่มเติม โดยครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจะต้องทำหนังสือขออนุญาตการเรียนการสอนก่อน รวมไปถึงให้นักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันมาเข้าค่ายฝึกซ้อม เพื่อให้การฝึกซ้อมการทำงานเป็นทีม โดยช่วงแรกของการฝึกซ้อมควรจะให้แยกฝึกซ้อมในแต่ละชั้นงานตามที่ได้รับมอบหมายก่อนและค่อยมาซ้อมรวมกัน ในขณะที่เดียวกันหลักการคัดเลือกครูผู้ฝึกซ้อมควรที่จะเลือกทีมครูที่สามารถร่วมงานกันได้และสามารถอยู่กับนักเรียนในวันซ้อมได้นอกจากนี้การคัดเลือกนักเรียนควรสังเกตจากความสามารถ บุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละคนและกำหนดชิ้นงานให้นักเรียนทำเหมือนกันหมด เพื่อสังเกตว่าชิ้นงานของนักเรียนรายใดที่มีความสวยงามและละเอียดมากที่สุด

2) ด้านงบประมาณ จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นพ้องต้องกันไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางด้านการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ คือ

งบประมาณที่ใช้การแข่งขันควรจะเป็นงบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรในรูปแบบของโครงการหรือเป็นรายได้จากการจัดทำชมรมหรือบางที่อาจจะเงินส่วนตัวของครูผู้ฝึกซ้อมเองที่มีใจรักงานด้านนี้ ซึ่งในการแข่งขันในแต่ละปีจะใช้งบประมาณโดยรวม 50,000-100,000 บาท ซึ่งหากไม่เพียงพอ ครูผู้ฝึกซ้อมควรที่จะทำการสำรองไปก่อน เพื่อเป็นค่าวัสดุฝึกซ้อม ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าที่พักและค่าเบี้ยเลี้ยงนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน เพื่อให้การฝึกซ้อมเป็นไปอย่างราบรื่นมากที่สุด

3) ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขัน จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นพ้องต้องกันไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางด้านการดำเนินงานสำหรับการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขัน เช่น ประกาศหน้าเสาธง การติดโปสเตอร์หรือผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook เป็นต้น รวมทั้งโรงเรียนควรเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานดอกไม้ใบตองและศิษย์เก่าที่เคยแข่งขันมาร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับนักเรียนโดยตรงและด้วยการแข่งขันการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญมีอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปีแล้ว ดังนั้นหลักการพิจารณาคัดเลือกรูปแบบการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญควรที่จะเลือกจากแบบที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในแต่ละปี รวมถึงควรพิจารณาวัสดุที่ใช้ ควรเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องตลาด ส่วนขั้นตอนในการฝึกซ้อมควรที่จะเริ่มจากฝึกซ้อมเป็นเวลา 1-3 เดือนก่อนการแข่งขันและควรให้นักเรียนแต่ละคนเริ่มฝึกประดิษฐ์งานดอกไม้ใบตองจากง่ายไปหายากในช่วงเดือนแรกก่อน จากนั้นค่อยมอบงานให้นักเรียนฝึกตามความถนัดและครูผู้ฝึกซ้อมควรที่จะจับเวลาร่วมด้วยเพื่อดูสถิติการประดิษฐ์งานแต่ละชิ้น ต่อมาก่อนที่จะมีการแข่งขันประมาณ 2 สัปดาห์ ควรให้นักเรียนเข้าค่าย และเริ่มฝึกซ้อมรวมกันเพื่อร่วมกันประดิษฐ์บายศรีสำเร็จเป็นต้น ๆ เพื่อให้การประดิษฐ์เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ซึ่งควรที่จะฝึกซ้อมประมาณ 10-30 วัน เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในการประดิษฐ์ชิ้นงานให้สวยงามขึ้นตามลำดับ

4) ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นพ้องต้องกันไปในทิศทาง

บทความวิจัย

การศึกษาระบบการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ

เดียวกันว่า แนวทางด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์สำหรับการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ คือ ควรจัดเวลาฝึกซ้อม ซึ่งช่วงแรกจะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ และเป็นวิชาในคาบเรียน จากนั้นควรกำหนดตารางเวลาในการฝึกซ้อมในแต่ละวันอย่างชัดเจน ซึ่งควรฝึกซ้อมให้เหมือนแข่งขันจริง โดยในช่วงการฝึกซ้อมควรแบ่งหน้าที่ตามความถนัด และลงรายละเอียดงานในแต่ละคน เช่น คนที่ 1 ประดิษฐ์กรวยบายศรี ร้อยดาข่ายกรวย ผูกอุบะกรวย ร้อยมาลัยดุม คนที่ 2 พับกลีบกุหลาบที่ขอบแบบแมงดา คนที่ 3 มัดดอกข่า ร้อยดาข่าย มาลัยซีก คนที่ 4 ร้อยอุบะเย็บแบบแมงดา คนที่ 5 พับกลีบนิ้วมือนางและพับกลีบยกนมประกอบชิ้นงาน คนที่ 6 พับกลีบยกนมที่ยอดตัวบายศรีและเข้าตัวบายศรี เป็นต้น ซึ่งการฝึกซ้อมควรเลือกช่วงวันซ้อมติดต่อกันเพื่อไม่ให้วัสดุเหี่ยวได้ เช่น ใบตอง ใบกระป๋อง ดอกกล้วยไม้และควรเลือกวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น หรือหาซื้อได้ง่ายจากปากคลองตลาดซึ่งจะเป็นการเลือกซื้อจากคนที่คุ้นเคยเนื่องจากจะได้ราคาถูกและสดใหม่ เช่น ดอกบัวสายสีชมพู ใบกระป๋อง ใบตองอ่อน ดอกกรัก เป็นต้น และสุดท้ายควรเน้นย้ำให้นักเรียนใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เน้นความสะอาดในการประดิษฐ์ ให้ความสำคัญกับการออกแบบตลอดจนการหาอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรมีผ้าปูรองพื้นเพื่อให้สะดวกต่อการเก็บขยะ ทั้งนี้เพื่อให้ทันเวลาในการแข่งขัน เพราะทั้งหมดนี้จะมีผลต่อคะแนนการแข่งขันทั้งสิ้น

5) ด้านการประเมินผลงาน จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เห็นพ้องต้องกันไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางด้านกระบวนการประเมินผลงานสำหรับการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ คือ ควรกำหนดการประเมินผลงานใน 2 ด้าน ดังนี้

5.1) ด้านพฤติกรรม ควรพิจารณาความประณีตของชิ้นงานที่เกิดจากการฝึกซ้อมและทำซ้ำ ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ

5.2) ด้านองค์ประกอบผลงาน ควรพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ

- กรวยบายศรี เป็นรูปแบบกรวยจีบแต่งปากกรวยด้วยกลีบเล็บครุฑใบตองอ่อน ร้อยดาข่ายรอบกรวย ผูกอุบะ ตกแต่งด้วย มาลัยรัตริบริเวณกรวยบายศรีเป็นมาลัยซีกกลีบดอกกรักไม่มีลายและแบบมีลาย มาลัยซีกยกปลายหรือมาลัยแบนด้านเดียว ร้อยจากกลีบกล้วยไม้ย้อมสีและไม่ย้อมสี และมาลัยดุมกรวยบายศรีร้อยยกปลายเป็นหน้าเดียวและ 2 หน้า ร้อยจากกลีบกล้วยไม้ย้อมสีและไม่ย้อมสี

- ตัวบายศรีหรือนมแมวมีทั้งหมด 5 ชั้น จำนวนในแต่ละชั้นไล่จากล่างขึ้นบน คือ 6, 6, 6, 6, 5 ตัว วัสดุหลักคือใบตองตานี โดยพับกลีบนิ้วมือนางตามตัวกลีบยกนมบริเวณปลายยอดตัวบายศรีด้วยใบตองอ่อนแต่ละตัวเรียงไล่สลับหลั่นลงมาตามความเหมาะสมของตัวบายศรีในแต่ละชั้น จากนั้นประกอบด้วยนิ้วบายศรีที่พับกลีบนิ้วมือนางตามตัวกลีบยกนมจำนวน 2-3 ชั้น ส่วนใหญ่ในชั้นตอนนิ้วกลีบนิ้วมือนางจะประดิษฐ์ด้วยใบตองอ่อน กลีบยกนมจะประดิษฐ์ด้วยบัวสีขาว สีชมพู ใบกระป๋อง ใบตองอ่อน เป็นต้น ในแต่ละชั้นจะไล่เรียงจากจำนวนชั้นแรกทีน้อยไปหามากตั้งแต่ (ไม่รวมนิ้วยอดสุด) 5, 7, 9, 11, 14 เป็นต้น ปลายยอดตัวบายศรีแต่ละชั้นจะใส่ดอกข่าดุมจากดอกกล้วยไม้ที่ปลายยอดส่วนปลายนิ้วบายศรีจะเสียบด้วยดอกพุท

- แมงดาหรือเต่าหรือเย็บแบบหรือยกนมมีทั้งหมด 5 ชั้น ใส่คั่นระหว่างตัวบายศรี 3 ชั้นด้านล่างจะเย็บแบบเป็นรูปทรงแมงดา มีการพับกลีบกุหลาบด้านข้างส่วนด้านในติดกลีบดอกกรัก พับกลีบกระพุ้งจากใบกระป๋องหรือใบตองและกระเปาะกล้วยไม้ 2 ชั้น ด้านบนจะพับใบตองอ่อนเป็นกลีบยกนม

- ขอบพานด้านล่าง ถักดาข่ายลายเกล็ด 6 ด้าน ห้อยอุบะดั่งดั่งและอุบะไทยทรงเครื่องระหว่างมุมดาข่าย

นอกจากนี้ควรกำหนดรูปทรงโดยรวมเมื่อมองแล้วต้องเป็นรูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ความสูงของผลงานจะสูงเป็น 2 เท่าของความสูงของภาชนะ ใช้ภาชนะขนาดความกว้าง 14 นิ้ว และมองโดยรวมไม่เอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง ตัวบายศรีมีการสับหว่างที่สม่ำเสมอ แนวปลายยอดตัวบายศรีแต่ละตัวปลายเส้นโน้มเอียงเข้าหาปลายยอดมาลัยดุมเป็นเส้นเดียวกัน การลดหลั่นของตัวบายศรีในแต่ละชั้นที่พอเหมาะ รวมทั้งควร

พิจารณาการใช้สีของวัสดุ เพราะสีเกิดจากความต้องการในการเลือกใช้ในการประดิษฐ์ผลงานทำให้เลือกใช้วัสดุที่ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งในการแข่งขันในครั้งนี้จะมีสีหลักอยู่ 2 สี คือ สีชมพูและสีเหลืองจากกล้วยไม้ดูดสีตลอดจนควรพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเลือกใช้วัสดุด้วย เช่น กลีบดอกบัวสาย กลีบดอกบัว กลีบดอกกล้วยไม้ดูดสีและพ่นสี ดอกบานไม่รู้โรยย้อมสี ใบตองอ่อนและผลต้นเทียนหยด ซึ่งผลงานประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์และได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญในปีการศึกษา 2565 ปรากฏดังภาพที่ 1-4

ภาพที่ 3 รางวัลชนะเลิศ การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ ภาคใต้

ภาพที่ 1 รางวัลชนะเลิศ การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 4 รางวัลชนะเลิศ การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ ภาคเหนือ

ภาพที่ 2 รางวัลชนะเลิศ การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ
ภาคกลางและภาคตะวันออก

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านงานอาชีพพระดับชาติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านงานอาชีพพระดับชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขันและน้อยที่สุดคือ

บทควาณวิจัย

การศึกษากระบวนการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรี เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ

ด้านงบประมาณ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเดมิย์ ทองไธร์ [6] ที่พบว่า การวางแผนงานที่พร้อมที่สุดจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการแข่งขันมากที่สุด

2) แนวทางในการจัดเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญให้ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพระดับชาติ ประกอบด้วย

2.1) ด้านการวางแผนงานและการบริหารบุคลากร หลักสำคัญที่จะให้การแข่งขันการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญประสบความสำเร็จคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนการบริหารด้วยการจัดตั้งโครงการเพื่อสนับสนุนการแข่งขันในแต่ละปี จากนั้นควรวางแผนการฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันประมาณ 1-3 เดือน โดยฝึกซ้อมในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งในแต่ละวันควรจัดทำเป็นตารางว่าจะฝึกซ้อมอะไรบ้าง ในกรณีใกล้วันแข่งขันควรกำหนดวันซ้อมเป็นวันปกติ จันทร์-ศุกร์ เพิ่มเติม โดยครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจะต้องทำหนังสืออนุญาตการเรียนการสอนก่อน รวมไปถึงให้นักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันมาเข้าค่ายฝึกซ้อม เพื่อให้การฝึกซ้อมการทำงานเป็นทีม โดยช่วงแรกของการฝึกซ้อมควรจะให้แยกฝึกซ้อมในแต่ละชิ้นงานตามที่ได้รับมอบหมายก่อนและค่อยมาซ้อมรวมกัน ในขณะเดียวกันหลักการคัดเลือกครูฝึกซ้อมควรจะต้องเลือกทีมครูที่สามารถร่วมงานกันได้และสามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนในวันซ้อมได้ นอกจากนี้การคัดเลือกนักเรียนควรสังเกตจากความสามารถ บุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละคนและกำหนดชิ้นงานให้นักเรียนทำเหมือนกันหมด เพื่อสังเกตว่าชิ้นงานของนักเรียนรายใดที่มีความสวยงามและละเอียดมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเดมิย์ ทองไธร์ [6] พบว่า ควรมีการจัดทำแผนโครงการเพื่อเข้าเตรียมส่งแข่งขันทัวร์อย่างน้อย 1 ปี ดังนั้นการวางแผนงานที่พร้อมที่สุดจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการแข่งขันมากที่สุด

2.2) ด้านงบประมาณ งบประมาณถือเป็นปัจจัยที่จะทำการให้การแข่งขันประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นงบประมาณควรจะเป็นงบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรในรูปแบบของโครงการ หรือเป็นรายได้จากการจัดทำชมรมหรือบางที่อาจจะเงินส่วนตัวของครูผู้ฝึกซ้อมเองที่มีใจรักงานด้านนี้ ซึ่งในการแข่งขันในแต่ละปีจะใช้งบประมาณโดยรวม 50,000-100,000 บาท ซึ่งหากไม่เพียงพอ ครูผู้ฝึกซ้อม

ควรจะทำการสำรองไปก่อนเพื่อเป็นค่าวัสดุฝึกซ้อม ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าที่พักและค่าเบี้ยเลี้ยงนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขัน เพื่อให้การฝึกซ้อมเป็นไปอย่างราบรื่นมากที่สุด สอดคล้องกับวันทนา แก้วกล้าปัญญาเจริญ [7] พบว่า เงินใต้ต้นงบประมาณเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญต่อการจัดงบประมาณของทางโรงเรียนและงบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนของบุคคลภายนอกส่งผลให้กิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วประเทศไทยตลอดถึงมีชื่อเสียงขจรไกลถึงต่างประเทศ

2.3) ด้านการดำเนินงานเพื่อเตรียมการแข่งขัน ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขัน เช่น ประกาศหน้าเสาธง การติดโปสเตอร์หรือผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น Facebook เป็นต้น รวมทั้งโรงเรียนควรเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานดอกไม้ใบตองและศิษย์เก่าที่เคยแข่งขันมาร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับนักเรียนโดยตรงและด้วยการแข่งขันการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญมีมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปีแล้ว ดังนั้นหลักการพิจารณาคัดเลือกรูปแบบการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญควรจะต้องเลือกจากแบบที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในแต่ละปี รวมถึงควรพิจารณาวัสดุที่ใช้ ควรเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องตลาด ส่วนขั้นตอนในการฝึกซ้อมควรจะต้องเริ่มจากฝึกซ้อมเป็นเวลา 1-3 เดือนก่อนการแข่งขันและควรให้นักเรียนแต่ละคนเริ่มฝึกประดิษฐ์งานดอกไม้ใบตองจากง่ายไปหายาก ในช่วงเดือนแรกก่อน จากนั้นค่อยมอบงานให้นักเรียนฝึกตามความถนัดและครูผู้ฝึกซ้อมควรจะต้องจับเวลาร่วมด้วย เพื่อดูสถิติการประดิษฐ์งานแต่ละชิ้น ต่อมาก่อนที่จะมีการแข่งขันประมาณ 2 สัปดาห์ ควรให้นักเรียนเข้าค่ายและเริ่มฝึกซ้อมรวมกันเพื่อร่วมกันประดิษฐ์บายศรีสำเร็จเป็นต้น ๆ เพื่อให้การประดิษฐ์เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ซึ่งควรจะต้องฝึกซ้อมประมาณ 10-30 ต้น เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเชี่ยวชาญในการประดิษฐ์ชิ้นงานให้สวยงามขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดมิย์ ทองไธร์ [6] พบว่า การคัดเลือกทีมงานผู้ฝึกสอนควรเลือกให้ครบตามกลุ่มเครื่องมือและตามรูปแบบการแสดง เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระผู้ควบคุมวงและเพื่อให้การฝึกซ้อมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านกระบวนการทำงานประดิษฐ์ควรจัดเวลาฝึกซ้อม ซึ่งช่วงแรกจะเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ และเป็นวิชาในคาบเรียน จากนั้นควรกำหนดตารางเวลาในการฝึกซ้อมในแต่ละวันอย่างชัดเจน ซึ่งควรฝึกซ้อมให้เหมือนแข่งขันจริง โดยในช่วงการฝึกซ้อมควรแบ่งหน้าที่ตามความถนัดและลงรายละเอียดงานในแต่ละคนเช่น คนที่ 1 ประดิษฐ์กรวยบายศรี ร้อยดาข่ายกรวย ผูกอุบะกรวยร้อยมาลัยดุม คนที่ 2 พับกลีบกุหลาบที่ขอบแบบแมงดา คนที่ 3 มัดดอกข่า ร้อยดาข่ายมาลัยชีก คนที่ 4 ร้อยอุบะ เย็บแบบแมงดา คนที่ 5 พับกลีบนิ้วมือนางและพับกลีบยกนม ประกอบชิ้นงาน คนที่ 6 พับกลีบยกนมที่ยอดตัวบายศรีและเข้าตัวบายศรี เป็นต้น ซึ่งการฝึกซ้อมควรเลือกช่วงวันซ้อมติดต่อกันเพื่อไม่ให้วัสดุเหี่ยวได้ เช่น ใบตอง ใบกระปือ ดอกกล้วยไม้และควรเลือกวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นหรือหาซื้อได้ง่ายจากปากคลองตลาดซึ่งจะเป็นการเลือกซื้อจากคนที่คุ้นเคยเนื่องจากจะได้ราคาถูกและสดใหม่ เช่น ดอกบัวสายสีชมพู ใบกระปือ ใบตองอ่อน ดอกกรัก เป็นต้น และสุดท้ายควรเน้นย้ำให้นักเรียนใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เน้นความสะอาดในการประดิษฐ์ให้มีความสำคัญกับการออกแบบ ตลอดจนการหาอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรมีผ้าปูรองพื้นเพื่อให้สะดวกต่อการเก็บขยะ ทั้งนี้เพื่อให้ทันเวลาในการแข่งขัน เพราะทั้งหมดนี้จะมีผลต่อคะแนนการแข่งขันทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสกาวิรัมย์ สายบุญมี [8] พบว่า การฝึกซ้อมของนักเรียนครูควรบอกนักเรียนถึงสิ่งที่ต้องซ้อมในแต่ละสัปดาห์อย่างละเอียด นอกจากนี้ควรแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการฝึกซ้อมเพิ่มเติมที่โรงเรียนก่อนการแข่งขันอีกด้วย

2.5) ด้านการประเมินผลงานควรกำหนดการประเมินผลงานใน 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรม ควรพิจารณาความประณีตของชิ้นงานที่เกิดจากการฝึกซ้อมและทำซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญ 2) ด้านองค์ประกอบผลงาน ควรพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกรวยบายศรี ตัวบายศรีหรือธูปธูปแมงดาหรือเต่าหรือเย็บแบบหรือยกนมและขอบพานด้านล่าง นอกจากนี้ควรกำหนดรูปทรงโดยรวมเมื่อมองแล้วต้องเป็นรูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ความสูงของผลงานจะสูงเป็น 2 เท่าของความสูงของภาชนะ ใช้ภาชนะขนาดความกว้าง 14 นิ้ว และมองโดยรวมไม่เอียงไปด้านใด

ด้านหนึ่ง ตัวบายศรีมีการสับหว่างที่สม่ำเสมอ กัน แนวปลายยอดตัวบายศรีแต่ละตัว ปลายเส้นไหมเอียงเข้าหาปลายยอดมาลัยดุมเป็นเส้นเดียวกัน การลดหลั่นของตัวบายศรีในแต่ละชั้นที่พอเหมาะรวมทั้งควรพิจารณาการใช้สีของวัสดุ เพราะสีเกิดจากความต้องการในการเลือกใช้สีในการประดิษฐ์ผลงาน ทำให้เลือกใช้วัสดุที่ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งในการแข่งขันในครั้งนี้จะมีสีหลักอยู่ 2 สี คือ สีชมพูและสีเหลืองจากกล้วยไม้ดุดสี ตลอดจนควรพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเลือกใช้วัสดุด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ ฤกษ์งาม [9] กล่าวว่า เกณฑ์การประเมินผลการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้ ประกอบด้วย 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) การออกแบบ 3) การเลือกใช้วัสดุ 4) ความสวยงามประณีต 5) คุณค่าของผลิตภัณฑ์ 6) การนำเสนอผลงาน 7) ความพร้อมในการนำเสนอผลงาน 8) บุคลิกภาพของผู้นำเสนอ และ 9) ความชัดเจนในการนำเสนอ

6.2 ข้อเสนอแนะ

1) การจัดการด้านงบประมาณมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการแข่งขันต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการเตรียมการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ดังนั้นผู้บริหารของโรงเรียนจะต้องเข้ามามีบทบาทเพื่อช่วยประสานงานให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเงินงบประมาณประจำปีของโรงเรียนไม่สามารถสนับสนุนได้เพียงพอ จึงจำเป็นต้องได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มีส่วนช่วยเหลือให้การแข่งขันประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้การประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญกลายเป็นงานหัตถกรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทยอย่างยั่งยืน

2) ควรจัดทีมงานครูผู้ฝึกซ้อมให้พร้อมมากที่สุด เพราะการมีครูฝึกซ้อมที่ดีย่อมทำให้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันมีมากยิ่งขึ้น ประสบการณ์และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน จะช่วยให้การฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในการแข่งขันก็จะยิ่งมีมากขึ้นตามไปด้วย

บทความวิจัย

การศึกษาระบบการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ

เอกสารอ้างอิง

- [1] องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง. (2566). ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ (ผูกข้อต่อแขน). องค์การบริหารส่วนตำบลโพหนอง. [สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2566]. จาก <http://www.phontongrenu.go.th/>
- [2] ปติกร บุญมี. (2562). บายศรีเอกลักษณ์งานศิลป์ถิ่นกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. [สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566]. จาก <https://arit.kpru.ac.th/>
- [3] กนกกาญจน์ ศิลารัตน์. (2553). แนวทางการประยุกต์พานบายศรีในพิธีกรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [4] วิทยา ภูครองหิน. (2553). พิธีสู่ขวัญ: การอนุรักษ์และสืบสานพิธีกรรม จรรโลงใจของคนในสังคม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2565). งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 70. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2566]. จาก <https://www.sillapa.net/>
- [6] เตมีย์ ทองไธร์. (2557). การศึกษาระบบการเตรียมวงโยธวาทิตในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อเข้าร่วมแข่งขันวงโยธวาทิตระดับนานาชาติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- [7] วันทนา แก้วกล้าปัญญาเจริญ. (2554). กระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- [8] สกาวรุ่ง สายบุญมี. (2556). การศึกษาระบบการเตรียมนักเรียนเข้าแข่งขันเปียโน กรณีศึกษา การแข่งขันรุ่นเล็กงานยามาฮาไทยแลนด์ มิวสิค เฟสติวัล. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(1), 23-44.
- [9] เกรียงศักดิ์ ฤกษ์งาม. (2564). การประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. สำนักงานเขตบางขุนเทียน. กรุงเทพมหานคร.